

Izvorni naučni rad

UDK 343.2:343.7(497.6)

Dr. sc. Marina M. Simović, redovna profesorica

Fakultet pravnih nauka Panevropskog univerziteta "Apeiron" u Banjoj Luci i sekretar Ombudsmana za djecu Republike Srpske

Dr. sc. Vladimir M. Simović, redovi profesor

Fakultet za bezbjednost i zaštitu Slobomir P Univerziteta u Banjoj Luci
sudija Vrhovnog suda Republike Srpske

KRIVIČNOPRAVNO REAGOVANJE NA PROGANJANJE U BOSNI I HERCEGOVINI I MEĐUNARODNI STANDARDI

Sažetak: Proganjanje se odnosi na trajno i sistematsko loše postupanje prema ljudima, često zbog njihove rase, religije ili političkih uvjerenja. To uključuje akcije koje su nepravedne, okrutne i dugotrajne, usmjerene na ljude zbog njihovih urođenih karakteristika ili uvjerenja. Proganjanje se često sprovodi ili odobrava od strane državnih struktura, što je čini alatom političkog potiskivanja i kontrole. Ono obuhvata širok spektar kršenja ljudskih prava, uključujući pritvaranje, mučenje i ubistvo, usmjereno na suzbijanje opozicije i zastrašivanje. Često uključuje diskriminacione politike i prakse koje marginalizuju i uskraćuju prava ciljnim grupama.

Na bazi regionalnih međunarodnih standarda koji su sadržani u Konvenciji Savjeta Evrope o sprječavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici (tzv. Istanbulska konvencija), u nacionalnom krivičnom zakonodavstvu brojnih evropskih država, pa tako i država u regiji jugoistočne Evrope, propisana je odgovornost i kažnjivost za krivično djelo "proganjanje". Zavisno od zakonskog propisa koji predviđa ovu inkriminaciju protiv lične slobode čovjeka, krivično djelo se sastoji u ponovljenom, upornom praćenju ili uhođenju drugog lica ili u uspostavljanju neželjenog kontakta sa drugim licem, direktno ili preko trećeg lica putem informaciono-komunikacijske tehnologije ili u zastrašivanju drugog lica na drugi način čime se kod tog lica izazove tjeskoba ili strah za njegovu sigurnost ili sigurnost člana njegove porodice ili njemu bliskog lica.

U radu se na temelju međunarodnih standarda, odnosno regionalnog krivičnog zakonodavstva, analiziraju karakteristike, elementi bića, oblici ispoljavanja i sadržina krivičnog djela proganjanja, te njegov odnos sa srodnim krivičnim djelom ugrožavanje sigurnosti u zakonodavstvu Bosne i Hercegovine i država u regionu.

Ključne riječi: krivični zakon, međunarodni standardi, proganjanje, zastrašivanje, lična sigurnost.

1. Uvod

Zaštita temeljnih, osnovnih ljudskih prava i sloboda garantovana je primarno nizom (univerzalnih ili regionalnih) međunarodnih dokumenata, a potom ustavnim zakonodavstvom pojedinih država. Međutim, to je u nekim slučajevima nedovoljno da se obezbijedi potpuna, zakonita, efikasna, kvalitetna i blagovremena zaštita ovih ličnih dobara i vrijednosti. U okviru ličnih sloboda koje uživaju pojačanu krivičnopravnu zaštitu javlja se kao specifično ljudsko pravo - lično osjećanje sigurnosti čovjeka. Ovo osjećanje lične ili imovinske sigurnosti čovjeka, kao i članova njegove porodice ili njemu bliskih lica stoga uživa pojačanu krivičnopravnu zaštitu.

Naime, u savremenom krivičnom pravu se lično osjećanje sigurnosti čovjeka primarno, prevalentno štiti kroz propisivanje specifičnog krivičnog djela pod nazivom "Ugrožavanje sigurnosti" (član 183. Krivičnog zakona Federacije BiH¹, član 180. Krivičnog zakona Brčko distrikta BiH² i član 150. Krivičnog zakonika Republike Srpske³), te krivičnu odgovornost i kažnjavanje učinioca ovog djela. Najčešće se sigurnost drugog lica ili njemu bliskih lica (uključujući članove njegove porodice) štiti od protivpravnih djelatnosti pojedinaca ili grupa kojima se ugrožava sigurnost nekog lica ozbiljnom prijetnjom da će se napasti na njegov život ili tijelo čime se izazove uznemirenje građana.⁴

Višestruke prijetnje upućene nekome mogu se pravno kvalifikovati kao proganjanje. Radi se ograničenju prava pojedinca ili manjine u društvu (u posljednjem slučaju ponekad se koriste termini gonjenje, potiskivanje ili ugnjetavanje).⁵ U drugim izvorima je navedeno da progoniti nekoga znači goniti, mrziti, gnjaviti, pritiskati, uvrijediti, skloniti sa svijeta, progoniti silom i moći, ne davati svjetlost - ugnjetavati.⁶

¹ „Službene novine Federacije BiH”, br. 36/2003, 37/2003, 21/2004, 69/2004, 18/2005, 42/2010, 76/2014, 46/2016 i 75/2017, 31/2023 i 58/2025. U daljem tekstu: KZFBiH.

² “Službeni glasnik Brčko distrikta BiH”, br. 19/2020, 3/2024 i 14/2024. U daljem tekstu: KZBDBiH.

³ “Službeni glasnik Republike Srpske”, br. 64/2017, 104/2018, 15/2021, 89/2021, 73/2023, 9/2024, 105/2024, 14/2025, 19/2025 i 31/2025. U daljem tekstu: KZRS.

⁴ Više od jednog vijeka međunarodna zajednica nastoji da obezbijedi zaštitu i izbjeglicama, i to za milione pojedinaca koji su primorani da napuste svoje domovine. Razlozi za pružanje zaštite su višestruki: države ne mogu (ili ne žele) uvijek da zaštite svoje građane od brojnih mjera koje grupe i pojedinci preduzimaju da bi naškodili svojim sunarodnicima. U tom kontekstu, razumijevanje šta progon znači, određuje i okolnosti pod kojima podnosioci zahtjeva za azil zaslužuju zaštitu.

⁵ Vidi Joseph A. Davis, Stalking Crimes and Victim Protection, Boca Raton, CRC Press, Florida, 2001, 3-19; Paul E. Mullen, Michele Pathé, Rosemary Purcell, Geoffrey W. Stuart, “A Study of Stalkers”, American Journal of Psychiatry, 1999, 156 (8), Philadelphia, Pennsylvania: American Psychiatric Association: 1244–1249; Brian H. Spitzberg, William R., Cupach, „The state of the art of stalking: Taking stock of the emerging literature“, *Aggression and Violent Behavior*, 2007, 12 (1), 64–86; Lorraine Sheridan, Graham Davies, Julian Boon, „The Course and Nature of Stalking: A Victim Perspective”, *The Howard Journal of Criminal Justice*, 2001, 40 (3), 215–234.

⁶ Ponekad se kao sinonim koristi riječ „lustracija“ (vidi *люстрация* u Poljskoj) ili „represija“ (*репрессия* u bivšem SSSR-u).

Proganjanje obuhvata: nanošenje moralne štete i izazivanje psiholoških trauma, ponižavanje časti i dostojanstva progonjene osobe uvredama i putem redovnog klevetanja na njen račun. U državi i društvu mogu postojati sljedeće vrste i tipovi proganjanja: zakonito i nezakonito⁷, krivično gonjenje, sudski progon, političko, vjersko i stalking.⁸

Uvođenje nove inkriminacije krivičnog djela proganjanje u savremenom krivičnom pravu evropskih država se u poslednje vrijeme javlja kao posljedica sve većeg, raznovrsnijeg, šireg ili bržeg napredovanja savremenih tehničkih sredstava komunikacije, odnosno njihove zloupotrebe na štetu brojnih ljudskih sloboda i prava drugih lica.⁹ Sve je to dovelo do sazrijevanja svijesti o potrebi za uvođenje novih vidova pojačane krivičnopravne zaštite ličnih sloboda ili prava, a posebno osjećanja sigurnosti. Tako je

⁷ Odluke o progonu će uvijek uključivati određeni nivo subjektivnog prosuđivanja. Ali, bez obzira na intuicije i uvjerenja koja se donose za evaluacionim stolom, one bi trebalo da budu zasnovane na usklađenom razumijevanju šta znači biti progonsen.

⁸ Stalking je obrazac neželjenog kontakta ili ponašanja koji navodi osobu da se osjeća uznemireno, anksiozno ili uplašeno za svoju bezbjednost. To je ponašanje koje podrazumijeva uhođenje povezano sa uznemiravanjem i zastrašivanjem i može uključivati praćenje žrtve lično i/ili njeno nadgledanje. Sajber-stalking (*cyberstalking*) je korišćenje računara ili druge elektronske tehnologije radi olakšavanja proganjanja.

U Davisu (2001) Lucks je identifikovao posebnu kategoriju progonitelja koji, umjesto terestričkih sredstava (*terrestrial means*), preferiraju da izvršavaju zločine protiv svojih ciljanih žrtava putem elektronskih i onlajn sredstava.

Vidi Francesca Stevens, Jason R C Nurse, Budi Arief, “Cyber Stalking, Cyber Harassment, and Adult Mental Health: A Systematic Review”, *Cyberpsychol Behav Soc Netw*, 2021, 24(6), 367-376; Billea Ahlgrim, Cheryl Terrance, “Perceptions of cyberstalking: Impact of perpetrator gender and cyberstalker/victim relationships”, *Journal of Interpersonal Violence*, Volume 36, Issue 7-8; Chi Zhang, “Digital technology and mental health: Chinese university students' perspectives on the impact of social media”, *Health Psychol Res.*, 2024, 3, 12:120372; Paul Bocij, Leroy McFarlane, “Cyberstalking: The technology of hate”, *The Police Journal*, 2003, 76, 204–221; Erica R. Fissel, Bonnie S. Fisher, Joseph L. Nedelec, “Cyberstalking perpetration among young adults: An assessment of the effects of low self-control and moral disengagement”, *Crime & Delinquency*, 2021, Volume 67, Issue 12; Paul Bocij, “Cyberstalking: Harassment in the Internet Age and How to Protect Your Family”, *Praeger*, 2004, 14; Brian H. Spitzberg, Gregory Hoobler, “Cyberstalking and the technologies of interpersonal terrorism”, *New Media and Society*, 2002, Volume 4, Issue 1.

⁹ Ruski zakon ne sadrži posebnu odredbu kojom se kažnjava uznemiravanje. Stoga se osoba može privesti odgovornosti samo ako zajedno sa uznemiravanjem izvrši i neka druga protivpravna djela. Često počinilac prijeti nasiljem ili ubistvom. U tom slučaju njegova djela biće kvalifikovana prema članu 119. Krivičnog zakonika Ruske Federacije. Otežavajuća okolnost biće postojanje motiva rasne, nacionalne ili druge mržnje. U slučaju kršenja nepovredivosti stana žrtve, primjenjuje se član 139. Krivičnog zakonika Ruske Federacije. Takođe je rašireno proganjanje sa ciljem stupanja u seksualne odnose. U tom slučaju krivična odgovornost (prema članu 133. Krivičnog zakonika Ruske Federacije) nastupa za primoravanje na seksualno ponašanje. Kao otežavajuća okolnost biće priznata maloljetna dob žrtve. Među druge zločine koji često prethode proganjanju spadaju: Razbojništvo (član 162), Ucenjivanje (član 163.) i Otmica osobe (član 126. Krivičnog zakonika Ruske Federacije). Vidi Роман Васильевич Мазюк, *Уголовное преследование в российском уголовном судопроизводстве*, Изд-во БГУЭиП, Иркутск, 2008. i Дмитрий Иванович Азаревич, “Общее всем право судебного преследования правонарушений”, *Журнал гражданского и уголовного права*, 1893, № 2, 1-32.

progon na internetu postao jedan od aktuelnih problema savremenog društva. Virtualni kriminal može dovesti do ozbiljnih psiholoških i fizičkih posljedica za žrtvu. Zato su doneseni zakoni koji regulišu odgovornost za takve radnje.

Naporima za uvođenje novih oblika inkriminacija je u posljednje vrijeme posebno je doprinijela Konvencija Savjeta Evrope o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici¹⁰ (Istanbulska konvencija) koja je usvojena 2011. godine. Ona je predviđala obaveze za države potpisnice da, u skladu sa njome uspostavljenim međunarodnim standardima, u svojim nacionalnim zakonodavstvima, predvide više novih inkriminacija. U ta specifična krivična djela nasilja spadaju: a) psihičko nasilje (član 33.), b) proganjanje (član 34.), c) fizičko nasilje (član 35.), d) seksualno nasilje, uključujući silovanje (član 36.), e) prinudni brak (član 37.), f) genitalno sakaćenje žena (član 38.), g) prinudni abortus i prinudna sterilizacija (član 39.) i h) seksualno uznemiravanje (član 40.).

Krivično djelo proganjanje ili uhođenje (član 179a. KZFBiH, član 173a. KZBDBiH i član 144. KZRS), koje se temelji na međunarodnim standardima iz Istanbulske konvencije, javlja se samo kao poseban, specijalni oblik krivičnog djela ugrožavanja sigurnosti (po svojoj zakonski određenoj sadržini). S obzirom na bliskost sadržine krivičnog djela proganjanje sa ovim krivičnim djelom, potrebno je da se ukaže na njegove osnovne karakteristike kako bi se izvršilo njihovo razgraničenje prilikom pravne kvalifikacije.

2. Ugrožavanje sigurnosti kao krivično djelo u pravu Bosne i Hercegovine

Osim Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine¹¹, ostala tri zakonska teksta u oblasti materijalnog krivičnog prava sa primjenom u Bosni i Hercegovini predviđaju krivično djelo sa identičnim nazivom "Ugrožavanje sigurnosti" (član 183. KZBiH, član 180. KZBDBiH i član 150. KZRS).

Ovo je krivično djelo sistematizovano, prema grupnom zaštitnom objektu, u glavi sedamnaestoj: "Krivična djela protiv slobode i prava čovjeka i građanina" KZFBiH, u glavi sedamnaestoj: "Krivična djela protiv slobode i prava čovjeka i građanina" KZBDBiH i u glavi trinaestoj: "Krivična djela protiv sloboda i prava" KZRS. Prema ovim zakonskim rješenjima, sadržina krivičnog djela se značajno razlikuje u pogledu preduzimanja djelatnosti koje su po svojoj prirodi, karakteru ili dejstvu podobne ili dovoljne da izazovu uznemirenje (osjećanje lične nesigurnosti pasivnog subjekta ili njemu bliskih lica). Uz to, u pravu Republike Srpske se gonjenje za osnovno djelo preduzima po prijedlogu (član 150. stav 3. KZRS).

¹⁰ The Council of Europe Convention on preventing and combating violence against women and domestic violence (Istanbul Convention). Vidi Zakon o ratifikaciji Konvencije Savjeta Evrope o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" – Međunarodni ugovori, broj 19/2013).

¹¹ "Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", br. 3/2003, 32/2003, 37/2003, 54/2004, 61/2004, 30/2005, 53/2006, 55/2006, 32/2007, 8/2010, 47/2014, 22/2015, 40/2015, 35/2018, 46/2021, 31/2023 i 47/2023. U daljem tekstu: KZBiH.

2.1.Osnovni oblik krivičnog djela

Osnovni oblik krivičnog djela ugrožavanje sigurnosti (član 183. KZFBiH, član 180. KZBDBiH i član 150. KZRS), kao što naziv djela kaže, sastoji se u ugrožavanju sigurnosti drugog ili njemu bliskog lica¹². Međutim, razlika među ovim inkriminacijama se javlja kod zakonskog određenja djelatnosti koje predstavljaju način preduzimanja radnje izvršenja u vidu “ozbiljne prijetnje”. Dok se kod ovog djela kao objekat zaštite javlja osjećanje lične sigurnosti čovjeka, radnja izvršenja djela je, prema svim zakonskim rješenjima, definisana kao ozbiljna prijetnja.

Objekt zaštite je, dakle, lična sigurnost čovjeka. Ona se shvata u subjektivnom smislu kao osjećaj sigurnosti. Taj osjećaj sigurnosti predstavlja bitnu komponentu slobode kao jednog od temeljnih ljudskih prava¹³.

Radnju izvršenja djela predstavlja “ozbiljna” prijetnja. To je drugi, blaži oblik prinude (pored upotrebe sile). Radi se o ozbiljnoj prijetnji, sa stanovišta pasivnog subjekta. To znači da je ovo lice shvatilo, razumjelo njenu ozbiljnost, odnosno da će neposredno, blisko, u bližoj budućnosti biti nanijeto najavljeno zlo koje mu se prijetnjom stavlja u izgled, bilo da će ovo zlo biti nanijeto neposredno pasivnom subjektu ili njemu bliskom licu. To, drugim riječima, znači da se ova radnja izvršenja sastoji u izražavanju ozbiljne prijetnje u vidu stavljanja u izgled primjene nekog zla prema nekom licu, pri čemu nastupanje tog zla treba da zavisi od lica koje prijeti¹⁴.

Ovdje se radi se o kvalifikovanoj prijetnji. To je prijetnja određenim, a ne bilo kakvim zlom. Ona se javlja kao prijetnja napadom na život ili tijelo, bilo oštećenog lica (neposredna prijetnja), bilo njemu nekog bliskog lica (posredna prijetnja)¹⁵. Napad koji se najavljuje, kojim se prijeti, treba da je upravljen na lice kome se prijeti ili nekom drugom njemu bliskom licu, pri čemu zakon ne određuje koje se lice smatra bliskim licem oštećenog. Takođe, nije od značaja pobuda kojom se učinilac rukovodio pri izvršenju djela, odnosno šta je cilj najavljene prinude¹⁶.

Prijetnja može biti upućena u neposrednoj komunikaciji sa određenim licem ili njemu bliskom licu, ali ona mora biti dovoljno individualno određena, jasno definisana i konkretizovana. Takođe se zahtijeva da ova prijetnja bude ostvariva i objektivno podobna da lice kome se prijeti stvori utisak da će ona zaista biti realizovana u konkretnom slučaju. Ukoliko se prijetnja odnosi na neodređeni broj ljudi, tada ne postoji ovo krivično djelo¹⁷.

¹² Nedeljko Stanković, *Krivično pravo, Opšti i posebni dio*, Evropski univerzitet, Brčko, 2023, 432-433.

¹³ Vidi Nikola Memedović, „Ugrožavanje sigurnosti pretnjom da će se napasti život“, *Pravni život*, broj 9/2008, 227-233.

¹⁴ Vidi Dragana Srejić, „Ugrožavanje lične sigurnosti policijskog službenika“, *Bezbednost*, broj 5/2006, 805-826.

¹⁵ Ljubana Sladić, „Ugrožavanje sigurnosti i ugrožavanje bezbjednosti u kaznenom pravu Republike Srpske – sličnosti i razlike“, *Zbornik radova PF u Novom Sadu*, broj 2/2023, 559-574.

¹⁶ Vidi Nikola Memedović, „Ugrožavanje sigurnosti pretnjom da će se napasti na život ili telo, Zbornik radova, *Ogledi iz krivičnog prava*, Beograd, Dosije, 2015, 90-95.

¹⁷ Vidi Đorđe Đorđević, *Ugrožavanje sigurnosti policijskih službenika*, Zbornik radova, „Položaj i uloga policije u demokratskoj državi“, Beograd, Kriminalističko-policijski univerzitet, 2013, 77-92.

Prijetnja može biti saopštena drugom licu na bilo koji način: usmeno, pismeno, sredstvima komunikacija, elektronskom poštom i sms porukom, ali se njena ozbiljnost sagledava sa stanovišta izvjesnosti realizacije najavljenog zla, kao i same težine tog zla. Pored toga, prijetnja kod ovog djela je sama sebi cilj, pa nije relevantno da li je učinilac ugrožavanjem sigurnosti nekog lica time želio da ostvari neki drugi cilj.¹⁸ Konačno, prijetnja, u smislu radnje izvršenja ovog djela, mora da ima posebnu prirodu i karakter. Upravo se na različitim oblicima najave zla drugom licu, koje se prijetnjom stavlja u izgled pasivnom subjektu - razlikuju sadržine ovog krivičnog djela među posmatranim zakonima u Bosni i Hercegovini.¹⁹

Tako se prema KZFBiH (član 183.) ovo djelo sastoji u ugrožavanju sigurnosti nekog lica ozbiljnom prijetnjom da će napasti na život ili tijelo tog lica ili u izazivanju uznemirenja građana na taj način²⁰. Prema KZBDBiH (član 180.), odnosno KZRS (član 150.), ovo krivično djelo ima istovjetnu sadržinu. Naime, ovo se djelo sastoji u ugrožavanju sigurnosti nekog lica ozbiljnom prijetnjom da će se on ili njemu blisko lice lišiti života, teško tjelesno povrijediti, lišiti slobode ili oteti ili nanijeti zlo podmetanjem požara, eksplozijom ili nekom drugom opšteopasnom radnjom ili sredstvom²¹.

Ovdje se radi o "kvalifikovanoj" prijetnji (koju određuje vrsta, obim ili intenzitet najavljene, ali još uvijek nenanijete) posljedice. To je prijetnja napadom na život i tijelo drugog ili njemu bliskog lica²². Na ovaj način se drugom licu najavljuje nanošenje posljedice smrti ili teške tjelesne povrede. Stoga takva prijetnja ne može sa bude „uslovna“.

S druge strane, prema KZBDBiH (član 180.), odnosno KZ RS (član 150.) ovo se djelo sastoji u ugrožavanju sigurnosti nekog lica ozbiljnom prijetnjom²³: a) da će se on ili njemu blisko lice lišiti života ili teško tjelesno povrijediti, b) da će se on ili njemu blisko lice lišiti (oduzeti ili ograničiti) slobode ili oteti (u smislu odvođenja ili zadržavanja drugog lica upotrebom sile, prijetnje, obmane ili na drugi način) ili c) da će se njemu ili bliskom licu nanijeti zlo na specifičan – "opšteopasan" način: podmetanjem požara, eksplozijom ili nekom drugom opšteopasnom radnjom ili sredstvom²⁴.

Posljedica djela (prema svim zakonskim rješenjima) se ispoljava kao ugrožavanje sigurnosti, izazivanje osjećanja straha za ličnu sigurnost pasivnog subjekta ili njemu bliskog lica²⁵. Pri tome, nije relevantno da li je učinilac ugrožavanjem sigurnosti ostvario

¹⁸ Vidi Slobodan Beljanski, „Nadnica za strah – ugrožavanje sigurnosti advokata“, *Glasnik AK Vojvodine*, broj 3-4/2013, 175-179.

¹⁹ Vidi Jovan Ćirić, „Ugrožavanje sigurnosti“, *Pravni život*, broj 9/2011, 199-218.

²⁰ Borislav Petrović, Amila Ferhatović, Dragan Jovašević, *Krivično pravo, Posebni dio*, Sarajevo, Pravni fakultet, 2024, 87-88.

²¹ Dragan Jovašević, Ljubinko Mitrović, Veljko Ikanović, *Krivično pravo, Posebni dio*, Banja Luka, Panevropski univerzitet Apeiron, 2017, 58-59.

²² Joko Dragojlović, *Krivično pravo, Posebni dio*, Novi Sad, Univerzitet Privredna akademija, 2025, 65-66.

²³ Miodrag Simović, Vladimir Simović, *Krivično pravo Brčko distrikta BiH, Posebni dio*, Banja Luka, Grafomark, 2021, 32-33.

²⁴ Vidi Ljubana Sladić, Ugrožavanje sigurnosti i ugrožavanje bezbjednosti u kaznenom pravu Republike Srpske – sličnosti i razlike, op. cit., 559-574.

²⁵ Vidi Đorđe Đorđević, *Krivično delo ugrožavanje sigurnosti*, op. cit., 167-178.

neki drugi cilj. Da li je sigurnost drugog lica ugrožena, cijeni se prema subjektivnom osjećanju oštećenog, ali i prema objektivnom kriterijumu.

Za osnovni oblik djela su propisane različite vrste ili mjere kazni: a) kazna zatvora do šest mjeseci (KZFBiH i KZBDBiH) i b) alternativno novčana kazna ili kazna zatvora do dvije godine (KZRS).

2.2. Teži oblik krivičnog djela

Teži oblik krivičnog djela ugrožavanje sigurnosti (član 183. stav 2. KZFBiH, član 180. stav 2. KZBDBiH i član 150 stav 2. KZR) predstavlja kvalifikovano djelo za koje je propisano pooštreno kažnjavanje (doduše različitim kaznenim okvirima, zavisno od zakona koji propisuje ovu inkriminaciju): a) kazna zatvora u trajanju od tri mjeseca do pet godina (KZFBiH i KZBDBiH) i b) kazna zatvora u trajanju od šest mjeseci do tri godine (KZRS). Upravo se u navođenju vrsta kvalifikatornih okolnosti nalazi najveće razlikovanje kod ove inkriminacije u krivičnom zakonodavstvu Bosne i Hercegovine.

Prema KZFBiH, ovo se krivično djelo sastoji u: a) ugrožavanju sigurnosti više lica ozbiljnom prijetnjom da će se napasti na njihov život ili organ ili b) izazivanju uznemirenje građana ozbiljnom prijetnjom da će se napasti na život ili organ nekog, bilo kog lica. S druge strane, prema KZBDBiH, teži oblik krivičnog djela ugrožavanje sigurnosti se javlja ako je radnja izvršenja preduzeta²⁶: 1) prema posebnoj vrsti pasivnog subjekta (gdje ovo svojstvo predstavlja kvalifikatornu okolnost) – prema službenom licu²⁷ u vezi sa vršenjem njegove funkcije; 2) prema više lica (to su najmanje dva lica - član 2. tačka 18.) koja su individualno određena; 3) tako da je u značajnoj mjeri (u većoj mjeri, sa većim intenzitetom ili u dužem trajanju) izazvano uznemirenje građana²⁸ ili 4) na poseban način (organizovano, skupno, grupno) u sastavu grupe²⁹ ili zločinačke organizacije³⁰.

Konačno, teži, kvalifikovani oblik krivičnog djela ugrožavanje sigurnosti prema KZRS (sa blažom propisanom kaznom) postoji ako je bilo koja od više alternativno

²⁶ Miodrag Simović, Vladimir Simović, Krivično pravo Brčko distrikta BiH, Posebni dio, op. cit., 32-33.

²⁷ Pojam službenog lica dat je u članu 2. tačka 3. KZBDBiH.

²⁸ Uznemirenje građana postoji ako je ugrožavanje sigurnosti izazvano i kod drugih lica u vidu osjećaja nesigurnosti, nesposkojstva ili uznemirenosti s obzirom na način izvršenja radnje, odnosno karakter izvršene prijetnje. Bitno je da se na taj način kod građana izaziva neprijatno osjećanje uznemirenosti, što se utvrđuje prema objektivnom kriterijumu.

²⁹ Grupa ljudi (član 2. tačka 20.) predstavlja udruženje od najmanje tri lica koja su povezana radi izvršenja krivičnih djela, pri čemu svako od njih daje svoj udio u izvršenju krivičnog djela.

³⁰ Interesantno je da KZBDBiH kod određivanja sadržine ovog oblika krivičnog djela kao kvalifikatornu okolnost navodi njegovo izvršenje od strane "zločinačke organizacije", ne dajući, pri tome, u samom tekstu (u okviru zakonske odredbe člana 2.) njen pojam. Zato su pri određivanju pojma "zločinačka organizacija" od značaja definicije kao što su: a) udruženje (tačka 17.) - bilo koji oblik udruživanja tri ili više lica, b) skupina ljudi (tačka 19.) - najmanje pet lica ili c) organizovana grupa (tačka 21.) - grupa ljudi koja je formirana radi neposrednog izvršenja krivičnog djela i ne mora imati formalno definisane uloge svojih članova, kontinuitet članstva ili razvijenu strukturu.

propisanih djelatnosti u okviru radnje izvršenja preduzeta³¹: 1) prema službenom licu³² u vezi sa vršenjem njegove funkcije (umišljaj učinioca mora da obuhvati njegovu svijest o svojstvu pasivnog subjekta u vrijeme preduzimanja radnje izvršenja); 2) prema više lica (više lica su najmanje dva lica prema članu 123. tačka 8.) i 3) u sastavu grupe ili organizovane kriminalne grupe³³.

3. Proganjanje u međunarodnim dokumentima

Na bazi standarda Konvencije Savjeta Evrope o sprječavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici³⁴, više savremenih krivičnih zakonodavstva država članica Savjeta Evrope (dakle, i zakonodavstva država u regionu jugoistočne Evrope) poznaju krivično djelo "Proganjanje"³⁵. Ova konvencija predviđa, između ostalih, inkriminaciju pod nazivom "Proganjanje"³⁶ (član 34). Pod ovim se pojmom podrazumijeva svako namjerno (umišljajno) ponašanje, ponavljanjem prijetnji koje su upućene drugom licu, koje uzrokuju da se ono plaši za svoju bezbjednost³⁷.

Konvencijom (član 41.) je izričito propisana krivična odgovornost samo za umišljajno izvršenje navedenih krivičnih djela³⁸. To znači da je nehatno (nepažljivo) preduzimanje navedenih radnji van sfere krivične odgovornosti i kažnjavanja. Takođe je ovaj međunarodni dokumenat izričito odredio da je pokušaj (započinjanje izvršenja navedenih djela) kažnjiv, bez obzira na to što nije nastupila umišljajem obuhvaćena posljedica. I konačno, što predstavlja rijetkost u savremenom krivičnom pravu, Konvencija preporučuje da se predvidi krivična odgovornost i kažnjivost za saučesništvo u obliku podstrekavanja i pomaganja koje je u ovom slučaju dobilo karakter samostalne radnje izvršenja³⁹.

³¹ Vidi Dragan Jovašević, Ljubinko Mitrović, Veljko Ikanović, *Komentar Krivičnog zakonika Republike Srpske*, Banja Luka, Službeni glasnik, 2021, 363-365.

³² Pojam službenog lica dat je u članu 123. tačka 3. KZRS.

³³ Značenje ovih izraza KZRS je odredio u članu 123.

³⁴ Vidi Miodrag Simović, Marina Simović, Vladimir Simović, *Suzbijanje nasilja u porodici u Bosni i Hercegovini – krivična i prekršajna zaštita*, Banja Luka, Grafomark, 2022, 76-78.

³⁵ Vidi Dušica Miladinović Stefanović, „Istanbulska konvencija i krivičnopravna zaštita žena od nasilja u Republici Srbiji“, *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Nišu*, broj 76/2017, 231-252. i Ivana Marković, „Proganjanje – između Istanbulske konvencije i implementacije u srpskom pravu“, *Zbornik radova, Konvencija Saveta Evrope o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici – deset godina primene*, Beograd, Pravni fakultet, 2024, 151-168.

³⁶ Vidi Natalija Petrić, Sabina Husić, Irma Šiljak, *Priručnik za praćenje primjene Konvencije Savjeta Evrope o sprječavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici*, Banja Luka, Fondacija Udružene žene, 2018, 78-83.

³⁷ Vidi Natalija Petrić, Gordana Vidović, Radmila Žigić, *Analiza usklađenosti Zakona o zaštiti od nasilja u porodici Republike Srpske sa međunarodnim standardima*, Banja Luka, Fondacija Udružene žene, 2012, 38-51.

³⁸ Vidi Gordana Gasmi, „Nova Konvencija Saveta Evrope o prevenciji i borbi protiv nasilja nad ženama i porodičnog nasilja – značaj ustanovljenja evropskih pravnih standarda“, *Strani pravni život*, 2014, broj 2, 37-42.

³⁹ Vidi Dragan Jovašević, „Evropski standardi i nasilje u porodici“, *Evropsko zakonodavstvo*, 2013, broj 45-46, 83-88.

Za učinioce krivičnih djela koja su predviđena Konvencijom, pored kazne zatvora, mogu se izreći (član 45.) i specifične krivičnopravne mjere kao što su⁴⁰: a) praćenje, odnosno nadzor osuđenih lica i b) ukidanje prava na roditeljstvo, ukoliko se princip najboljeg interesa za dijete ne može garantovati ni na koji drugi način, a što može da obuhvati i bezbjednost žrtve.

Pri odmjeraivanju kazne, sud je dužan da u svakom konkretnom slučaju posebno uzme u obzir sljedeće otežavajuće okolnosti (član 46), ako ne predstavljaju elemente bića osnovnog ili težeg oblika krivičnog djela, kao što su⁴¹: a) krivično djelo učinjeno nad bivšom ili sadašnjom supružnicom ili partnerkom u skladu sa žrtvom, odnosno lica koje je zloupotrijebilo svoj autoritet, b) ponovljeno krivično djelo (specijalni povrat), odnosno srodno djelo, c) krivično djelo učinjeno nad licem, koje je postalo ugroženo usljed određenih okolnosti, d) krivično djelo učinjeno nad djetetom ili u prisustvu djeteta, đ) krivično djelo učinjeno od strane dva ili više udruženih lica, e) krivično djelo kome je prethodilo ili ga je pratilo ekstremno nasilje, f) krivično djelo učinjeno na opasan način - uz upotrebu oružja ili uz prijetnju oružjem, g) krivično djelo sa ozbiljnim fizičkim, odnosno psihičkim posljedicama za žrtvu i h) ako je učinilac prethodno osuđivan za krivična djela slične prirode (specijalni povratnik).

Kao dio Nirnberških principa (Nuremberg Principles), zločini protiv čovječnosti (crimes against humanity) spadaju u međunarodno pravo. Princip VI Nirnberških principa navodi da "zločini ovdje navedeni kažnjavaju se kao zločini po međunarodnom pravu: ... (c) Zločini protiv čovječnosti: ubistvo, istrebljenje, ropstvo, deportacija i drugi nečovječni postupci učinjeni protiv bilo kojeg civilnog stanovništva ili progonstva na političkim, rasnim ili vjerskim osnovama, kada se takvi postupci vrše ili takva progonstva sprovode u izvršenju ili u vezi sa bilo kojim zločinom protiv mira ili bilo kojim ratnim zločinom".

Rimski statut Međunarodnog krivičnog suda (*the Rome Statute of the International Criminal Court*), koji je obavezujući za 111 država, definiše zločine protiv čovječnosti u članu 7.1. Ovaj član kriminalizuje određena djela „izvršena kao dio raširenog ili sistematskog napada usmjerenog protiv bilo koje civilne populacije, sa saznanjem o napadu“. To uključuje: (h) Progon protiv bilo koje prepoznatljive grupe ili zajednice na političkoj, rasnoj, nacionalnoj, etničkoj, kulturnoj, vjerskoj, rodnoj osnovi ili na drugim osnovama koje su univerzalno priznate kao nedozvoljene prema međunarodnom pravu, u vezi sa bilo kojim činom navedenim u ovom stavu (npr. ubistvo, istrebljenje, ropstvo, deportacija, pritvor, mučenje, seksualno nasilje, aparthejd i drugi nehumani postupci) ili bilo kojim djelom u nadležnosti Suda.

4. Proganjanje u krivičnom pravu

Na osnovu preuzetih obaveza iz Istanbulske konvencije, pojedina regionalna krivična zakonodavstva propisuju krivično djelo proganjanje (uhođenje) pod različitim

⁴⁰ Vidi Gordana Kovaček Stanić, Sandra Samardžić, "Novine koje donosi Konvencija Saveta Evrope o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici", *Zbornik Pravnog fakulteta u Novom Sadu*, 2014, broj 2, 103-115.

⁴¹ Vidi Ana Čović, "Značaj ratifikacije Konvencije Saveta Evrope o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici", *Strani pravni život*, 2013, broj 3, 279-292.

nazivima kao što su: a) “proganjanje” (član 138a. Krivičnog zakonika Srbije⁴², član 168a. Krivičnog zakonika Crne Gore⁴³, član 173a. KZBDBiH i član 144. KZRS), b) “uhodjenje” (član 179a. KZFBiH, član 134a. Kazenskog zakonika Slovenije⁴⁴ i član 144a. Krivičnog zakonika Sjeverne Makedonije⁴⁵) i c) “nametljivo ponašanje” (član 140. Kaznenog zakona Hrvatske⁴⁶).

4.1. Opšte karakteristike krivičnog dela proganjanja/uhodjenja

Osim KZBiH, ostala tri zakonska teksta u oblasti materijalnog krivičnog prava sa primjenom u Bosni i Hercegovini propisuju krivično djelo: “Proganjanje ili uhodjenje” (član 179a. KZFBiH, član 173a. KZBDBiH i član 144. KZRS). Ova se inkriminacija temelji na navedenim međunarodnim standardima iz Istanbulske konvencije. Ona predstavlja samo poseban, specijalni, specifični oblik ispoljavanja krivičnog djela ugrožavanja sigurnosti.

Na početku analize ovog krivičnog djela interesantno je ukazati na njegovu različitu zakonsku sistematiku u zakonskim tekstovima. Ovo je krivično djelo sistematizovano je prema grupnom zaštitnom objektu u glavi sedamnaestoj: “Krivična djela protiv slobode i prava čovjeka i građanina” KZFBiH (pod nazivom “Uhodjenje”), odnosno u glavi trinaestoj: “Krivična djela protiv sloboda i prava” KZRS. Nasuprot tome, KZBDBiH ovo djelo propisuje u glavi šesnaestoj pod nazivom: “Krivična djela protiv života i tijela”. Radi se o zakonskoj sistematici ovog djela koju inače ne poznaju savremena krivična zakonodavstva.

Druga krivična zakonodavstva država u regionu jugoistočne Evrope propisuju, na temelju Istanbulske konvencije, takođe ovo krivično djelo u grupi krivičnih djela protiv sloboda ili prava čovjeka. Tako, Kazneni zakon Hrvatske u glavi trinaestoj: “Krivična djela protiv lične slobode” propisuju krivično djelo pod nazivom: “Nametljivo ponašanje” (član 140.).

Ovo je krivično djelo u pravu Slovenije, pod nazivom “Uhodjenje” (član 134a.), sistematizovano u glavi šesnaestoj: Krivična djela protiv sloboda i prava čovjeka”. Takođe, Krivični zakonik Sjeverne Makedonije krivično djelo: “Uhodjenje” (član 144a.) predviđa u glavi petnaestoj pod nazivom: “Krivična djela protiv sloboda i prava čovjeka i građanina”.

⁴² “Službeni glasnik Republike Srbije”, br. 85/2005, 88/2005, 107/2005, 72/2009, 111/2009, 121/2012, 104/2013, 108/2014, 94/2016, 35/2019 i 94/2024.

⁴³ “Službeni list Republike Crne Gore”, br. 70/2003, 13/2004, 47/2006, 40/2008, 25/2010, 32/2011, 64/2011, 40/2013, 56/2013, 42/2015, 58/2015, 44/2017, 49/2018, 3/2020, 26/2021, 144/2021, 145/2021, 110/2023 i 123/2024.

⁴⁴ “Uradni list Republike Slovenije”, br. 55/2008, 66/2008, 39/2009, 91/2011, 55/2014, 6/2016, 38/2016, 27/2017 i 23/2020, 91/2020, 95/2021, 186/2021, 105/2022, 16/2023 i 107/2024.

⁴⁵ „Služben vesnik na Republika Makedonija“, br. 37/1996, 80/1999, 4/2002, 43/2003, 19/2004, 81/2005, 60/2006, 73/2006, 7/2008, 139/2008, 114/2009, 51/2011, 135/2011, 185/2011, 142/2012, 166/2012, 55/2013, 827/2013, 14/2014, 27/2014, 28/2014, 28/2014, 41/2014, 115/2014 i 132/2014, 160/2014, 199/2014, 196/2015, 226/2015, 169/2016, 97/2017, 170/2017 i 248/2018, 36/2023 i 188/2023.

⁴⁶ “Narodne novine Republike Hrvatske”, br. 125/2011, 144/2012, 56/2015, 61/2015, 101/2017, 118/2018, 126/2019, 84/2021, 114/2022 i 114/2023 i 36/2024.

Konačno, krivično djelo “Proganjanje”, pod istim naslovom, u grupi krivičnih djela protiv sloboda i prava čovjeka i građanina, propisuju: a) Krivični zakonik Crne Gore (glava petnaesta, u članu 168a.) i b) Krivični zakonik Srbije (glava četrnaesta, u članu 138a.).

4.2.Osnovni oblik krivičnog djela

Uhođenje karakteriše dva elementa. To su: a) upad, prodiranje u privatnu sferu života drugog lica koji se vrši na određeni način – ponavljajući, konstantno ili uporno i b) strah (uznemirenost) ili tjeskoba (nemir, nelagodnost) kod žrtve. Ovdje se radi o specifičnom “obrascu” ponašanja učinioaca koji uključuje nametljiv, trajan i ponavljajući kontakt sa žrtvom, uključujući uznemiravanje koje može biti izvršeno neposredno, lično telefonom, slanjem SMS poruka, pisama, slanjem poklona, skupih predmeta, sačekivanjem ispred stana, kuće, posla, oštećenjem imovine (automobila) ili sl⁴⁷. Takvim ponašanjem učinilac može neposredno (direktno) ili na posredan način da ugrozi žrtvu koja može osjećati strah, bespomoćnost, “krivicu” za ono što se dešava, opasnost ili depresiju zbog uhođenja⁴⁸.

Zbog većih ili manjih razlika u definisanju pojma, elemenata (djelatnosti u okviru radnje izvršenja, načina ili sredstva njenog preduzimanja, vrste ili prirode prouzrokovane posljedice), u zakonskim propisima kojima je predviđeno krivično djelo proganjanje, ukazuje se na sva tri zakonska rješenja u Bosni i Hercegovini. Za osnovu analize uzet je KZFBiH, dok će izlaganja ostala dva zakonska teksta ukazati na sličnosti, odnosno na razlike prema ovom rješenju.

KZFBiH u glavi sedamnaestoj: “Krivična djela protiv sloboda i prava čovjeka i građanina” propisuje krivično djelo pod nazivom “Uhođenje”. Takođe, među krivičnim djelima protiv sloboda i prava građana, KZRS (glava trinaesta) propisuje krivično djelo proganjanje (član 144.).

Jedino odstupanje od ove zakonske sistematike analiziranog krivičnog djela u tom smislu bilježi KZBDBiH. Ovaj zakon ovo krivično djelo pod nazivom “proganjanje” sistematizuje u glavi šesnaestoj: “Krivična djela protiv života i tijela”. Istina, u pravnoj teoriji se ne daju jasni razlozi za ovakvu zakonsku sistematiku, tim prije što iz opisa ove inkriminacije proizilazi da se posljedica djela javlja kao izazivanje tjeskobe (nelagode, nemira, nelagodnosti) ili straha (osjećanja uznemirenosti) za bezbjednost drugog lica ili njegovog člana porodice. To ukazuje da se posljedica djela ne manifestuje prema životu ili tjelesnom integritetu drugog lica, već u odnosu na lično osjećanje drugog lica, osjećanje lične sigurnosti (koje ulazi u korpus ljudskih prava i sloboda)⁴⁹.

Iz zakonskih opisa djela proizilazi da se kao objekat zaštite ove inkriminacije javlja osjećanje lične sigurnosti čovjeka, njegovog člana porodice ili njemu bliskog lica.

Za osnovno djelo uhođenje/proganjanje je propisana različita vrsta kazni, zavisno od zakona koji ga propisuje. To su: a) kazna zatvora do jedne godine (KZFBiH), b)

⁴⁷ Vidi Igor Vuković, „Proganjanje kao krivično delo“, Zbornik radova, *Kaznena reakcija u Srbiji*, Deo 8, Beograd, Pravni fakultet, 2018, 182-185.

⁴⁸ Nedeljko Stanković, Krivično pravo, Opšti i posebni dio, op. cit., 432-433.

⁴⁹ Vidi Dušica Miladinović Stefanović, Istanbulska konvencija i krivičnopravna zaštita žena od nasilja u Republici Srbiji, op. cit., 231-252.

novčana kazna alternativno sa kaznom zatvora do jedne godine (KZBDBiH) ili c) novčana kazna, alternativno sa kaznom zatvora do dvije godine.

Osnovno djelo "Uhođenje" (član 179a. KZFBiH) se sastoji u ponovljenom praćenju ili uhođenju drugog lica, u nastojanju uspostavljanja ili u uspostavljanju neželjenog kontakta sa drugim licem direktno ili preko trećeg lica ili putem informaciono-komunikacijske tehnologije ili u zastrašivanju drugog lica na drugi način čime se kod njega izazove tjeskoba ili strah za njegovu sigurnost ili sigurnost njegovog člana porodice ili njemu bliskog lica.

Ovo krivično djelo čine sljedeći konstitutivni elementi⁵⁰:

(1) Radnja izvršenja se ostvaruje sa više, zakonom alternativno propisanih djelatnosti. To su⁵¹:

a) ponovljeno (kontinuirano, uporno, permanentno) praćenje ili uhođenje drugog lica – ovdje se radi o preduzimanju radnje izvršenja uporno i u toku određenog vremenskog perioda. Upornost predstavlja istrajnost, odnosno gotovost, riješenost učinioca da ponavlja, višekratno preduzima radnju, što znači da jednom izvršena radnja ne čini ovo krivično djelo. Praćenje predstavlja uhođenje, odnosno održavanje određene prostorne udaljenosti u odnosu na pasivnog subjekta koja učiniocu omogućava da kontroliše njegovo kretanje⁵².

Ova radnja se faktički može izvršiti na različite načine, otvoreno ili prikriveno, ali je za postojanje djela potrebno da se vrši neovlašćeno – protivno volji pasivnog subjekta i protivpravno, bez zakonskog osnova. Opisana karakteristika govori u prilog tome da je proganjanje djelo sa tzv. indiferentnim brojem činjenja, te ponavljanje ne dovodi do sticaja, niti do prividnog realnog sticaja u formi produženog djela, već je obuhvaćeno jednim jedinstvenim djelom⁵³. Za postojanje ove inkriminacije potrebno je višekratno, višekratno ponavljanje radnji,

b) nastojanje (pokušaj) uspostavljanja ili uspostavljanje (ostvarenje, realizacija) neželjenog kontakta sa drugim licem, što se može učiniti na više načina: direktno (neposredno), preko trećeg lica (posredno) ili putem informaciono-komunikacijske tehnologije⁵⁴.

Različite djelatnosti, koje se preduzimaju u cilju fizičkog približavanja žrtvi, podrazumijevaju brojne aktivnosti kojima se smanjuje prostorna razdaljina između izvršioca i pasivnog subjekta do te mjere da se stvaraju uslovi za neposredno, blisko

⁵⁰ Borislav Petrović, Amila Ferhatović, Dragan Jovašević, *Krivično pravo, Posebni dio*, Sarajevo, Pravni fakultet, 2024, 87-88.

⁵¹ Vidi Joko Dragojlović, *Krivično pravo, Posebni deo*, op. cit., 67-70.

⁵² Vidi Nikola V. Paunović, „Kriminalistički aspekti krivičnog dela proganjanja“, *Zbornik radova, Pravo u funkciji razvoja društva, Tom 2*, Kosovska Mitrovica, 2019, 247-264.

⁵³ Vidi Dragan Jovašević, Dušica Miladinović Stefanović, *Krivično pravo, Posebni deo*, op. cit., str.82-85.

⁵⁴ Zoran Stojanović, „Proganjanje – novo krivično delo u Krivičnom zakoniku Srbije“, *Zbornik radova, Kaznena reakcija u Srbiji, Deo 8*, Beograd, Pravni fakultet, 2018, 6-7. Informaciono - komunikacione tehnologije (član 2. tačka 39. KZFBiH) obuhvataju postupke, metode, elektronska sredstva i programe koji omogućavaju prikupljanje, čuvanje, obradu, upravljanje, prenos i prezentaciju kompjuterskih podataka i informacija u elektronskom obliku, kao i mrežnu telekomunikacijsku opremu koja omogućava ostvarivanje komunikacije, traženje, slanje, primanje i pristupanje kompjuterskim podacima i informacijama u elektronskom obliku.

uspostavljanje kontakta pogledom ili dozivanjem. Nastojanje da se uspostavi kontakt neposredno, preko trećeg lica ili putem sredstava komunikacije, predstavlja pokušaj (u vidu započinjanja) ostvarivanja kontakta (veze)⁵⁵. Pri tome, nije od značaja na koji način se to vrši, direktno, neposredno u fizičkoj bliskosti ili indirektno preko posrednika (trećeg lica) ili putem tehničko-tehnoloških sredstava komunikacije – pozivanjem telefonom, slanjem SMS-a, slanjem elektronske pošte i slično. Bitno je u svim navedenim slučajevima da za takve djelatnosti učinio ne postoji (izričita ili prećutna) saglasnost žrtve⁵⁶ ili

c) zastrašivanje (izazivanje straha, osjećanja lične uznemirenosti) kod drugog lica na drugi, bilo koji, način.

(2) Posljedica djela se javlja kao povreda zaštićenog dobra. To je izazivanje (nastajanje, prouzrokovanje) tjeskobe (nelagoda, nespokoj, nelagodnost u vidu stvaranja osjećanja unutrašnjeg nemira, napetosti, straha i zabrinutosti, koje je nejasno i bez očiglednog spoljnog povoda. Dakle, posljedica djela se sastoji osjetnom (značajnijem, intenzivnijem, trajnijem) ugrožavanju ličnog života pasivnog subjekta⁵⁷. U pravnoj teoriji postoji dilema da li se njeno nastupanje traži u svakom slučaju, odnosno kada je preduzeta bilo koja od više zakonom propisanih djelatnosti u smislu radnje izvršenja ili je za njeno nastupanje potrebno samo kada je preduzeta posljednja djelatnost određena kao “zastrašivanje”⁵⁸.

Za razliku od klasičnog straha, tjeskoba nije vezana za određeni objekat ili situaciju, već je to iščekivanje neke neodređene nesreće. Ona se često javlja kao simptom anksioznosti, te tako ometa i svakodnevni život čovjeka ili njemu bliskih lica ili straha za ličnu sigurnost drugog lica ili sigurnost njegovog člana porodice ili njemu bliskog lica.

Ovo krivično djelo spada u *delicta communia*, što znači da ga može izvršiti svako lice, dok je u pogledu krivice potreban umišljaj učinio.

KZFBiH (član 2.) je definisao i pojam žrtve krivičnog djela (tačka 14.). To je, prema ovom rješenju, fizičko lice koje zbog učinjenog krivičnog djela direktno trpi tjelesne i duševne posljedice, imovinsku štetu ili povredu osnovnih prava i sloboda. Kao žrtva, u smislu ove inkriminacije, može se javiti kako lice prema kome je neposredno (direktno) preduzeta zakonom propisana radnja izvršenja, tako i još dvije kategorije lica. To su: a) članovi porodice žrtve i b) žrtvi bliska lica. Ova lica takođe definiše navedena zakonska odredba (tač. 15, 16. i 17. člana 2.).

Na nešto drugačiji način sadržinu krivičnog djela “Proganjanje” (član 173a.) definiše KZBDBiH. Prema ovom zakonskom rješenju, krivično djelo vrši učinilac koji uporno i duže (čije trajanje ne određuje krivično pravo, već predstavlja faktičko pitanje koje rješava sudska praksa u svakom konkretnom slučaju) prati ili uhodi drugo lice ili s njim neposredno ili preko trećeg lica nastoji uspostaviti ili uspostavlja neželjeni kontakt ili ga na drugi način zastrašuje i time kod njega izazove tjeskobu ili strah za njegovu bezbjednost ili bezbjednost njegovog člana porodice.

⁵⁵ Vidi Jelena Đurišić, „Krivično djelo proganjanje u krivičnom zakonodavstvu Crne Gore“, *Studia iuridica montenegrina*, broj 2/2019, 89-101.

⁵⁶ Vidi Đorđe Đorđević, Krivično delo proganjanja u KZ Republike Srbije, op. cit., 174-176.

⁵⁷ Vidi Nikola V. Paunović, N., Krivičnopravni aspekti proganjanja – uporednopravna analiza i mogući pravci *de lege ferenda* izmena, op. cit., 21-41.

⁵⁸ Vidi Igor Vuković, Proganjanje kao krivično delo, op. cit., 182-185.

Konačno, KZRS propisuje krivično djelo proganjanje (član 144.) kao uporno i duže praćenje ili uhođenje drugog lica ili kao nastojanje uspostavljanja ili uspostavljanje sa drugim licem direktno ili preko trećeg lica neželjenog kontakta ili na drugi način kod tog lica izazivanje promjene životnih navika, tjeskobe ili straha za vlastitu sigurnost ili sigurnosti njemu bliskih lica⁵⁹.

4.3. Teži oblik krivičnog djela

Pored osnovnog oblika djela, krivični zakoni u Bosni i Hercegovini predviđaju teži, kvalifikovani oblik ispoljavanja (stav 2.), za koji su propisane različite kazne: a) kazna zatvora do tri godine (KZFBiH i KZ BDBiH) i b) kazna zatvora od šest mjeseci do tri godine (KZRS).

Kvalifikatorne okolnosti, za koje zakoni predviđaju pooštreno kažnjavanje, u pravu Federacije BiH⁶⁰ su: 1) svojstvo pasivnog subjekta (žrtve)⁶¹ ili 2) pobuda učinioca (koja aktivira učinioca na preduzimanje radnje izvršenja, te zbog toga kvalifikuje direktan umišljaj kao oblik krivice) – ako je djelo izvršeno iz mržnje.

S druge strane, u pravu BDBiH kvalifikatornu okolnost kod ove inkriminacije čini svojstvo oštećenog (žrtve). Tako, ovo djelo vrši lice koje preduzima radnju izvršenja u odnosu: a) na člana svoje porodice (član 2. tačka 26.) ili b) prema djetetu (član 2. tačka 13. - lice uzrasta do nenavršene osamnaeste godine).

Konačno, u pravu Republike Srpske se kao kvalifikatorna okolnost javlja takođe svojstvo pasivnog subjekta (žrtve). Ovo djelo postoji ako je radnja izvršenja u bilo kom pojavnom obliku ispoljavanja preduzeta u odnosu na⁶²: a) sadašnjeg ili bivšeg bračnog ili vanbračnog partnera, b) lica sa kojim je izvršilac bio u intimnoj vezi ili c) prema djetetu (član 123. tačka 7. KZ – dijete kao žrtva krivičnog djela je lice koje nije navršilo 18 godina života).

U svim navedenim oblicima ispoljavanja, učinilac djela treba da je svjestan svojstva pasivnog subjekta upravo u vrijeme preduzimanja radnje izvršenja (što je obuhvaćeno njegovim umišljajem kao oblikom krivice).

⁵⁹ Vidi Dragan Jovašević, Ljubinko, Mitrović, Veljko Ikanović, Komentar Krivičnog zakonika Republike Srpske, op. cit., 363-365.

⁶⁰ Nedeljko Stanković, Krivično pravo, Opšti i posebni dio, op. cit. 432-433.

⁶¹ Kao žrtva krivičnog dela (član 2. tačka 14. KZFBiH) smatra se fizičko lice koje zbog učinjenog krivičnog djela direktno trpi tjelesne i duševne posljedice, imovinsku štetu ili povredu osnovnih prava i sloboda. Žrtvom krivičnog djela se takođe smatraju bračni, odnosno vanbračni partner, intimni partner, te potomak, a ako njih nema, predak, brat i sestra onog lica čija je smrt direktno prouzrokovana krivičnim djelom, te lice koju je ono na osnovu zakona bilo dužna izdržavati – ako je djelo učinjeno: a) u odnosu na člana porodice ili blisko lice, b) prema djetetu (član 2. tačka 12., lice koje nije navršilo 18 godina ili c) prema licu koje je posebno ranjivo zbog teže tjelesne ili duševne smetnje (pri čemu učinilac treba da je svjestan ovog svojstva upravo u vrijeme preduzimanja radnje izvršenja).

⁶² Dragan Jovašević, Ljubinko Mitrović, Veljko Ikanović, Krivično pravo, Posebni dio, op. cit., 58-59.

5. Zaključak

Kao specifičan oblik povrede, narušavanja ili ugrožavanja lične sigurnosti čovjeka, proganjanje ili uhođenje u posljednje vrijeme, sa razvojem savremenih tehničko-tehnoloških (informaciono-komunikacijskih) sredstava, dobija sve više na aktuelnosti. U osnovi ove inkriminacije se nalaze odgovarajući standardi sadržani u međunarodnom regionalnom dokumentu – Istanbulskoj konvenciji.

Na temelju ovog međunarodnog standarda u pozitivnom krivičnom pravu Bosne i Hercegovine je predviđeno krivično djelo proganjanje, bilo u grupi krivičnih djela protiv slobode i prava čovjeka i građanina, odnosno u okviru krivičnih djela protiv života i tijela. Kao objekat zaštite se javlja osjećanje lične sigurnosti čovjeka, njegovog člana porodice ili njemu bliskog lica. Ovo djelo predstavlja posebni, specijalni oblik krivičnog djela ugrožavanje sigurnosti.

Uz neznatne razlike ovo se krivično djelo sastoji u ponovljenom (upornom, u dužem vremenskom periodu) praćenju ili uhođenju drugog lica, u nastojanju uspostavljanja ili u uspostavljanju neželjenog kontakta sa drugim licem, direktno ili preko trećeg lica ili putem informaciono-komunikacijske tehnologije ili u zastrašivanju drugog lica na drugi način čime se kod njega izazove teskoba ili strah za njegovu sigurnost ili sigurnost njegovog člana porodice ili njemu bliskog lica.

Za osnovno djelo uhođenja/proganjanja je propisana različita vrsta kazni, zavisno od zakona koji ga propisuje. Pored osnovnog oblika djela, svi krivični zakoni u Bosni i Hercegovini predviđaju teži, kvalifikovani oblik ispoljavanja, za koji su propisane različite kazne.

Literatura:

1. Ahlgrim, Billea, Terrance, Cheryl, "Perceptions of cyberstalking: Impact of perpetrator gender and cyberstalker/victim relationships", *Journal of Interpersonal Violence*, Volume 36, Issue 7-8, <https://doi.org/10.1177/0886260518784590>.
2. Азаревич, Дмитрий Иванович, "Общее всем право судебного преследования правонарушений", *Журнал гражданского и уголовного права*, 1893, № 2, 1-32.
3. Багаутдинов Флер Нуретдинович, "Уголовное преследование и правозащитная функция суда", *Российская юстиция*, 2000, № 8, 27-28.
4. Bateman, J. Keith, „Don't call it persecution when it's not“, *Evangelical Missions Quarterly*, 2013, 49.1, 54–56, also 57–62.
5. Becker, O. Sascha, Mukand, Sharun, Yotzov, Ivan, "Persecution, pogroms and genocide: A conceptual framework and new evidence", *Explorations in Economic History*, 2022, Volume 86.
6. Beljanski, Slobodan, "Nadnica za strah - ugrožavanje sigurnosti advokata", *Glasnik AK Vojvodine*, broj 3-4, 2013.
7. Bocij, Paul, "Cyberstalking: Harassment in the Internet Age and How to Protect Your Family", *Praeger*, 2004, 14.
8. Bocij, Paul, McFarlane, Leroy, "Cyberstalking: The technology of hate", *The Police Journal*, 2003, 76, 204–221.

9. Coffey, John, *Persecution and Toleration in Protestant England 1558–1689*, Studies in Modern History, Pearson Education, 2000.
10. Čović, Ana, “Značaj ratifikacije Konvencije Saveta Evrope o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici“, *Strani pravni život*, 2013, broj 3.
11. Ćirić, Jovan, “Ugrožavanje sigurnosti“, *Pravni život*, 2011, broj 9.
12. Davis, A. Joseph, *Stalking Crimes and Victim Protection*, Boca Raton, CRC Press, Florida, 2001, 3–19.
13. Dragojlović, Joko, *Krivično pravo, Posebni deo*, Novi Sad, Univerzitet Privredna akademija, 2025.
14. Dussuyer, Inez, *Is stalking legislation effective in protecting victims?* (PDF), Australian Institute of Criminology, CiteSeerX, Sydney, 2000.
15. Đorđević, Đorđe, „Ugrožavanje sigurnosti policijskih službenika“, Zbornik radova, *Položaj i uloga policije u demokratskoj državi*, Beograd, Kriminalističko-policijski univerzitet, 2013.
16. Đorđević, Đorđe, „Krivično delo ugrožavanje sigurnosti“, *Pravni život*, broj 9, 2014.
17. Đorđević, Đorđe, „Krivično delo proganjanja u KZ Republike Srbije“, Zbornik radova, *Kaznena reakcija u Srbiji, Deo 9*, Beograd, Pravni fakultet, 2021.
18. Đurišić, Jelena, „Krivično djelo proganjanje u krivičnom zakonodavstvu Crne Gore“, *Studia iuridica montenegrina*, 2019, broj 2.
19. Fischer, Thomas, Anstötz, Stephan, Lutz, Hans-Joachim, *Strafgesetzbuch: StGB mit Nebengesetzen, 72. Auflage*, C.H.BECK, 2025
20. , Erica R., Fisher, Bonnie S., Nedelec, Joseph L., “Cyberstalking perpetration among young adults: An assessment of the effects of low self-control and moral disengagement“, *Crime & Delinquency*, 2021, Volume 67, Issue 12, <https://doi.org/10.1177/0011128721989>.
21. Forsaken, Daniel Williams, *The Persecution of Christians in Today's Middle East*, OR Books, 2016, Google Scholar.
22. Gasmi, Gordana, “Nova Konvencija Saveta Evrope o prevenciji i borbi protiv nasilja nad ženama i porodičnog nasilja – značaj ustanovljenja evropskih pravnih standarda“, *Strani pravni život*, 2014, broj 2.
23. Grim, Brian J., Finke, Roger, “Religious Persecution in Cross-National Context: Clashing Civilizations or Regulated Religious Economies?“, *American Sociological Review*, 2007, 72 (4), 633–658.
24. Grim, Brian J., Finke, Roger, *The Price of Freedom Denied: Religious Persecution and Conflict in the Twenty-First Century*, Cambridge University Press, 2010.
25. Источник: <https://uslapyhvesti.ru/t/faq/presledovanie-v-internete-kakie-statina-svobo-du-slova-sushhestvuyut>.
26. Jovašević, Dragan, Evropski standardi i nasilje u porodici, Evropsko zakonodavstvo, 2013, broj 45-46.
27. Jovašević, Dragan, Ljubinko Mitrović, Veljko Ikanović, *Krivično pravo, Posebni dio*, Banja Luka, Panevropski univerzitet Apeiron, 2017.
28. Jovašević, Dragan, Ljubinko Mitrović, Veljko Ikanović, *Komentar Krivičnog zakonika Republike Srpske*, Banja Luka, Službeni glasnik, 2021.

29. Jovašević, Dragan, Miladinović Stefanović, D., *Krivično pravo, Posebni deo*, Niš, Pravni fakultet, 2023.
30. Kovaček - Stanić, Gordana, Samardžić, Sandra, Novine koje donosi Konvencija Saveta Evrope o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici, *Zbornik PF u Novom Sadu*, 2014, broj 2.
31. Kindhäuser Urs, Hilgendorf Eric, *Strafgesetzbuch Lehr - und Praxiskommentar*, Nomos, 2024.
32. Кукаров, А. С., “Об уголовном преследовании”, Сов. гос-во и право, 1958, 106 -107.
33. Marković, Ivana, „Proganjanje – između Istanbulske konvencije i implementacije u srpskom pravu“, Zbornik radova, *Konvencija Saveta Evrope o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici – deset godina primene*, Beograd, Pravni fakultet, 2024.
34. Мазюк, Роман Васильевич, *Уголовное преследование в российском уголовном судопроизводстве*, Изд-во БГУЭиП, Иркутск, 2008.
35. McFarlane, Judith M., Campbell, Jacquelyn C., Wilt, Susan, Sachs, Carolyn J., Ulrich, Yvonne, Xu, Xiao, “Stalking and intimate partner femicide”, *Homicide Studies*, 1999, 3 (4), 300–316, doi: [10.1177/1088767999003004003](https://doi.org/10.1177/1088767999003004003).
36. Meyer-Goßner, Lutz, Schmitt, Bertram, *Kommentar zur Strafprozessordnung*, 60. Auflage, 2017.
37. Meloy, J. Reid, *The psychology of stalking: clinical and forensic perspectives*, Academic Press, San Diego, 1998.
38. Memedović, Nikola, „Ugrožavanje sigurnosti pretnjom da će se napasti život“, *Pravni život*, 2008, broj 9.
39. Memedović, Nikola, „Ugrožavanje sigurnosti pretnjom da će se napasti na život ili telo“, Zbornik radova, *Ogledi iz krivičnog prava*, Beograd, Dosije, 2015.
40. Miladinović Stefanović, Dušica, „Istanbulska konvencija i krivičnopravna zaštita žena od nasilja u Republici Srbiji“, *Zbornik radova PF u Nišu*, 2017, broj 76.
41. Mullen, Paul E., Pathé, Michele, Purcell, Rosemary, Stuart, Geoffrey W., „A Study of Stalkers“, *American Journal of Psychiatry*, 1999, 156 (8), Philadelphia, *American Psychiatric Association*, Pennsylvania, 1244–1249.
42. Paunović, V. Nikola, „Kriminalistički aspekti krivičnog dela proganjanja“, Zbornik radova, *Pravo u funkciji razvoja društva, Tom 2*, Kosovska Mitrovica, 2019.
43. Paunović, V. Nikola, „Krivičnopravni aspekti proganjanja – uporednopravna analiza i mogući pravci de lege ferenda izmena“, *Strani pravni život*, 2019, broj 1.
44. Peters, Shawn Francis, *Judging Jehovah's Witnesses: Religious Persecution and the Dawn of the Rights Revolution*, University Press of Kansas, 2000, 82, 116–119.
45. Petrić, Natalija, Vidović, Gordana, Žigić, Radmila, *Analiza usklađenosti Zakona o zaštiti od nasilja u porodici Republike Srpske sa međunarodnim standardima*, Banja Luka, Fondacija Udružene žene, 2012.

46. Petrić, Natalija, Husić, Sabina, Šiljak, Irma, *Priručnik za praćenje primjene Konvencije Savjeta Evrope o sprječavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici*, Banja Luka, Fondacija Udružene žene, 2018.
47. Petrović, Berislav, Ferhatović, Amila, Jovašević, Dragan, *Krivično pravo, Posebni dio*, Sarajevo, Pravni fakultet, 2024.
48. Pin, Xavier, *Droit pénal général 2026, 17e édition*, Lefebvre Dalloz, 2025.
49. Rempell, Scott, „Defining Persecution“, *Utah Law Review*, 2013, 1, [doi:10.2139/ssrn.1941006](https://doi.org/10.2139/ssrn.1941006).
50. Sheridan, Lorraine, Davies, Graham, Boon, Julian, „The Course and Nature of Stalking: A Victim Perspective“, *The Howard Journal of Criminal Justice*, 2001, 40 (3), 215–234, [doi:10.1111/1468-2311.00204](https://doi.org/10.1111/1468-2311.00204).
51. Sheridan, Lorraine, „Characteristics of False Stalking Reports“, *Criminal Justice and Behavior*, 2004, 31 (1), Lubbock, *SAGE Publications*, Texas, 55–72.
52. Simović, Miodrag, Jovašević, Dragan, *Leksikon krivičnog prava Bosne i Hercegovine*, Akademija nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine, Sarajevo, 2018.
53. Simović, Miodrag, Simović, Vladimir, *Krivično pravo Brčko distrikta BiH, Posebni dio*, Banja Luka, Grafomark, 2021.
54. Simović, Miodrag, Jovašević, Dragan, Mitrović, Ljubinko, Simović, Marina, *Maloljetničko krivično pravo, 3. izmijenjeno i dopunjeno izdanje*, Grafomark, Laktaši, 2021.
55. Simović, Miodrag, Simović, Vladimir, Govedarica, Mladenka, *Krivično procesno pravo, Uvod i opšti dio, šesto izdanje*, Pravni fakultet Univerziteta u Bihaću, Bihać, 2021.
56. Simović, Miodrag, Simović, Vladimir, Govedarica, Mladenka, *Krivično procesno pravo, II (Krivično procesno pravo – posebni dio), 5. izmijenjeno i dopunjeno izdanje*, Istočno Sarajevo, Pravni fakultet, 2021.
57. Simović, Miodrag, Simović, Marina, *Žrtve krivičnih djela i krivičnopravni instrumenti zaštite*, Laktaši, Banja Luka, Grafomark, 2021.
58. Simović, Miodrag, Simović, Vladimir, Simović, Marina, *Suzbijanje nasilja u porodici u Bosni i Hercegovini – krivična i prekršajna zaštita*, Banja Luka, Grafomark, 2022.
59. Simović, Miodrag, Blagojević, Milan, Simović, Vladimir, *Međunarodno krivično pravo, treće izmijenjeno i dopunjeno izdanje*, Pravni fakultet Univerziteta u Istočnom Sarajevu, 2023.
60. Simović, Miodrag, Simović, Marina, Simović, Vladimir, Simović, Milena, *Međunarodno pravo ljudskih prava*, Istraživački centar, Banja Luka, 2023.
61. Simović, Miodrag, Simović, Marina, Angeleski, Metodija, Ramljak, Alija, *Viktimologija, Četvrto izmijenjeno i dopunjeno izdanje*, Pravni fakultet Univerziteta u Bihaću, Bihać, 2025.
62. Sladić, Ljubana, „Ugrožavanje sigurnosti i ugrožavanje bezbjednosti u kaznenom pravu Republike Srpske – sličnosti i razlike“, *Zbornik radova PF u Novom Sadu*, 2023, broj 2.
63. Spitzberg, Brian H., Cupach, William R., „The state of the art of stalking: Taking stock of the emerging literature“, *Aggression and Violent Behavior*, 2007, 12 (1), 64–86. [doi:10.1016/j.avb.2006.05.001](https://doi.org/10.1016/j.avb.2006.05.001).

64. Spitzberg, Brian H., Hoobler, Gregory, "Cyberstalking and the technologies of interpersonal terrorism", *New Media and Society*, 2002, Volume 4, Issue 1, <https://doi.org/10.1177/14614440222226271>.
65. Srejić, Dragana, „Ugrožavanje lične sigurnosti policijskog službenika“, *Bezbednost*, Beograd, 2006, vol. 48, broj 5, 805-826.
66. Stanković, Nedeljko, *Krivično pravo, Opšti i posebni dio*, Brčko, Evropski univerzitet, 2023.
67. Stausberg, Michael, Feldt, Laura, Valk, Ülo, „The Demise, Dissolution, and Elimination of Religions“, *Numen*, 2021, 68, 2–3, *Special Issue: The Dissolution of Religions*, Leiden and Boston: Brill Publishers, 103–131, [doi: 10.1163/15685276-12341617](https://doi.org/10.1163/15685276-12341617).
68. Stevens, Francesca, Rason R, Nurse, "Cyber Stalking, Cyber Harassment, and Adult Mental Health: A Systematic Review", *Cyberpsychol Behav Soc Netw*, 2021, 24(6), 367-376, [doi: 10.1089/cyber.2020.0253](https://doi.org/10.1089/cyber.2020.0253).
69. Stojanović, Zoran, „Proganjanje – novo krivično delo u Krivičnom zakoniku Srbije“, Zbornik radova, *Kaznena reakcija u Srbiji, Deo 8*, Beograd, Pravni fakultet, 2018.
70. Storey, Jennifer E., Pina, Afroditi, Williams, Cherise S., „The Impact of Stalking and Its Predictors: Characterizing the Needs of Stalking Victims“, *Journal of Interpersonal Violence*, 2023, 38, 21-22, [doi: 10.1177/08862605231185303](https://doi.org/10.1177/08862605231185303).
71. Vuković, Igor, „Proganjanje kao krivično delo“, Zbornik radova, *Kaznena reakcija u Srbiji, Deo 8*, Beograd, Pravni fakultet, 2018.
72. Zhang, Chi, "Digital technology and mental health: Chinese university students' perspectives on the impact of social media", *Health Psychol Res.*, 2024, 3, 12:120372. [doi: 10.52965/001c.120372](https://doi.org/10.52965/001c.120372).

Marina M. Simović

Full professor at the Faculty of Law of the Pan-European University “Apeiron” in Banja Luka, secretary of the Ombudsman for Children of the Republic of Srpska, *marina.simovic@gmail.com*; <https://orcid.org/0009-0008-3330-4023>.

Vladimir M. Simović

Judge of the Supreme Court of the Republic of Srpska; full professor at the *Slobomir P University in Banja Luka*, e-mail: vlado_s@blic.net; <https://orcid.org/0009-0002-9640-6488>

CRIMINAL LAW RESPONSE TO PERSECUTION IN BOSNIA AND HERZEGOVINA AND INTERNATIONAL STANDARDS

Abstract: Persecution refers to permanent and systematic mistreatment of people, often because of their race, religion or political beliefs. This includes actions that are unjust, cruel and long-lasting, directed at people because of their innate characteristics or beliefs. Persecution is often carried out or approved by state structures, making it a tool of political suppression and control. It encompasses a wide range of human rights violations, including detention, torture and murder, aimed at suppressing opposition and intimidation. It often involves discriminatory policies and practices that marginalize and deny the rights of target groups.

On the basis of regional international standards contained in the Council of Europe Convention on Preventing and Combating Violence Against Women and Domestic Violence (the so-called Istanbul Convention), the national criminal legislation of numerous European countries, including countries in the region of Southeast Europe, prescribes liability and punishment for the criminal offense of “persecution”. Depending on the legal regulation that foresees this incrimination against the personal freedom of a person, the criminal offense consists in repeated, persistent monitoring or stalking of another person or in establishing unwanted contact with another person, directly or through a third person through information and communication technology, or in intimidating another person in another way, causing anxiety or fear of that person for his safety or the safety of a member of his family or a person close to him.

Based on international standards, that is, regional criminal legislation, the paper analyzes the characteristics, elements of existence, forms of manifestation and content of the criminal offense of persecution, and its relationship with the related criminal offense of endangering safety in the legislation of Bosnia and Herzegovina and the countries in the region.

Key words: criminal law, international standards, persecution, intimidation, personal safety.